

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Den Svenske
PATRIOTEN.

N. V.

Antiquis
Quæritur de moribus

Juvenalis.

Sllustiga Cæsarinnor! Hos Er har jag i dag med
dessa Vålet ämnat ställa mig in. Patrio en
hör intet gå Fru-stugan förbi; den som äger
wår kärlek och högaktning bör och äga wår
första omsorg. Men, adla Kida, jag är oft
för blygsam och försagd: at entretenera Fruentimmer;
Det är så swårt för mig, at agera Jungfru-Bilt, som fören
Jungfru-Bilt at agera Patriot. Swär har sin förmån:
I gamle rökfåre Wis-Dwinnor och högt rosade
wältalighets Gudinnor; hwad heter I? Calliope, Thalia,
Euterpe och jag minc intet hela den äftriga Skaran; stån
mig bi; dock Jären alt för Latinske; gammaltmör-
dige, wannmåttige Diäken; Helgon subitäre hicks wår jag
ha. Stolta Phillis, gie mig en nådig blinck, med de öga-
nen, som stundeligen af den fängslade Lyfander wårdas
med andåktigare panegyriqwer, än det läckaste promo-
tions-hopp nånsin gifwit; at den måttigaste Patron (I of-
förlänelige Selindes (rådna totet min Lifande Skönhet)
Coralle-läppar, Damons nectar och förundran, unnen
mig ett nådigt Ldjes; Du malalösa teint, hwari Philemon
E
sant

samlar och ser all skönhet i Himmelen och på jorden,
för sinä intet Patriotens Compagnie på en liten stund! I
eldige förstånd och läckre smaker = = = = = håll, håll!
Kan du intet se, at dina förnuftiga Läsarinnor se at dina
böner. Smar fogel bör sjunga efter sin näbb.

Så god dag då wackra Fruentimmer, på mitt enfal-
diga wis. Jag wördar Er, och det förtienen J. Naturen
har delat Eder ej mindre förmåner til än oss. Ha wi sta-
dighet, så hafwen J eld och qwickhet. Åre wi estektänke-
samme, så ären J skatshinnige; Stryke wi af styrkia
och manlighet, så kunnen J berömma Er af fågring och
stickelighet. Jag håller med Eder, förnuftige Läsarin-
nor, det ser Eder oförrätt, när man biuder til at skän-
ka in Eder innow Syn Ström, Toilette och Klid; at alle-
nast kunna niga wackert, dansa wäl, tala någorlunda
och ställa sig i sällskap, kläda sig på moder och sika små
saker flera, det swarar sannerligen intet emot Ederit Klids
fullkomlighet. J hafwen Klid at wredgas på sika knap-
pa uppfostrare. Och, at sika rena samningen, så ären J
Fruentimmer Gruaden til wär och hela Rikets wälfärd.
Det war mycket sagt! men, jag wil bewisat. Tal min
torra moral en liten handwändning.

Fruentimmer ha wäld öfwer Manfolks sinnen; må-
stendels Ungdomen formieras och får den arten och hudet
ibland dem, som han sedan förer med sig i Kronans och Ri-
kets Ambeten och Soflor; Lycklige, om rent förnuft och
sanskyldig dygd är med! Det är wist, ett naturligt för-
stånd är ofta bättre än ett bonstalt; Fruentimmer stäm-
ma intet bort sitt med förstånd stödering, som mången
annan; blifwa de handledde af en försaken wägfware,
så wisar altid deras förstånd, både mera naturlig behage-
lighet och eld, den en förlorar hwilken tvingar sig efter
andra.

andra. Men får jag lof begära en ting: Gunstige Läsar
vinnor, om ni lemme och söke at behaga Eder med wel-
lighet och säfänga, så skänmen ut oss och drifwen oss till-
baka; för witen alltid en Snus, och sin oduglighet, så at han
må tvingas til dygd, om han annars nånsin wil behaga
Er: Låt honom, at man intet alltid serwer efter Romaner
i Werlden; man ttenar intet sitt Fädernesland med söta
Drömar och Phantasier.

Uppfostringen är twisfwels utan ett Huswoud-wärk i
Republiquen. Wåra Fruentimmer äro intet gifne alle-
vast at förlusta oss och at föda barn, utan det ligger dry-
gaste delen af upfostringen på dem. Första grundritnin-
gen til dygd eller odgd, förnuft eller oförnuft, har Gåsen
med sig utur Barn-kammaren. Tänk, jag tror, at flera
blifwit bortspände i waggan och kolten än sedan. Det
som oförnuftet tryckes in i Barnen medan de handte-
ras som Lek-Doctor, går sedan ei så snart ut. När de
naturlige skadlige böjelserne blifwit länge och ofta uprette
och öfwade, så hårdas omsider sinnet i en obrytelig wana,
som Barnet wäl sedan kan lära fördölla, men sällan öf-
werwinna. Jag wet intet hwarföre wi så försuina desse
angelägnaste ähren. Har jag rätt mina Fruentimber?
Måh! mera!

I förnuftigare och dygdigare af Ederi Råd, öfwere-
talen de andra at förakta och förkasta den förderliga wel-
ligheten, läckerheten och säfängligheten, som förderfwar
både dem och oss; eller mönstren dem ut ur Ederi omgån-
ge. Wore det icke artigt, om hwar bleswe ansedd som
des wärkelige dygd förtiente? Det står hos Eder.

Will jag tala om Hållan, så hafwa våra Fruen-
timber ock at säga öfwer henne. Men hwad dage wi til
när hon felar? Tanken selswa efter när man bör begyn-
na

na täncka på at föda och bewara ett så angelägit Husges-
råd. Friska Föräldrar, friska Barn; den som lefwer
dygdigt och naturligt skaffar Läkuren liten förtienst. Den
oförnuftiga kärleken smickrar och Läckrar ohälsan in hos
Fostret med Moders-Mjölk. mo. 1700 11 10

Utmu ett ögnablets tålmod, efter wi kommit til
räkls. Fruentimmer weta wäl hwad tålmod har at bes-
tyda. Men ändå, jag wil intet misbru^aat. Det föra äns-
då många mina Läsarinnor kasta arket utur händerna, för
än de hinna hit. mo. 1700 11 10

Jag wiste wäl det förut, at jag skulle blifwa torr i
dag, derföre gaf jag mig til at gå omkring och snappa upp
några ord och tanckar i Fruentimmers-Sällskap, til
at behaga mina Läsarinnor med; men du skal så höra
huru det gick. På det första stället dit jag kom, war
det så fullt af Snushanar, Sprättthökar eller hwad de
heta, så at Patrioten slapp intet in, fast än han fick öpp-
dören, wacker släkt, tänckte jag. Herr Circumflex tä-
kade jag ock där utansföre, som beswor dören efter alla Ca-
lus och Declinationer, men Donzella war ändå hårdhjer-
tad. Dock han hade ingen ting at klaga öfwer, ty där
hade varit bättre Folk än han, med samma öde. I för-
stone förtröt jag mine fåfanga steg. Jag sökte ett Cavallers
foder, men det war för incommod. Sedan = = summa,
Patrioten måste bort med oförrättade ährender. Dock nog
säg jag, at i det fallet wore bättre wara galant än Pe-
dant. mo. 1700 11 10

Jag blef likwäl fast wid min föresat och begynte da-
gen efter söka upp alla dem jag hört nämna. Då skal
du tro det blef ett löpande utaf. Jag tordes intet ut för
än klöckan to på dagen, men likwäl kom jag för bittiba
ta. mo. 1700 11 10

til Fru Commode; Hon hade mysk fått Thee; Bordet til
Sängen och derned war den Vifcen all Derifrån
kom jag till eller och jag vill råfna upp den all ihop
i rad; Lyckan war mig emot; jag fick ingen råfa. Jag intet

Hog Mademoiselle Toilette tordes jag intet in; Der
mötte mig ett stortvader af idel underliga gramia ord,
som Dormeuse, Commode, Batt'en Oeil, Cruelle, Ne-
gligee, Echappe, Manille, Mouche, Antigon, Cocard,
Brasleetter, Bouqvetter, Manchetter, Steinkerqver,
Frisetter, Chanfonetter, Corsetter, Amouretter, Plan-
chetter, och höfvelen satt minnas hwad det war alt för
Coqvetter och etter och etter hidera.

Hos Fru Muska tordes jag intet in; efter jag hade
glömt min mouchoir och tabatiere (net det är rätt, jag
har aldrig haft sådant, men nåsduf och snusdosa har jag
dgt). Denna prätenderar wara god Hushållersta, men
derjemte tror hon, at den minsta bestedelighet, snygghet
och höflighet förundlar och aningar den äran. Stac-
kars Creatur; och hur swårt det är at förena förnuift
och husachtighet! Du lätta Fru Menagere lär dina
Synnar förstå den Konsten, så skola wi gie dig en ewig
Heder.

Fru Josieuse hade intet tid med fränmande, efter hon
behöfde både ögon, mun och händer wid ett partie i Hom-
bre: I det huset hade man många små Gudar; hwar dag
war Helgdag för det selskewäldiga Husfolcket, medan Fru
upoffrade sin mans ägendom och möd hela sin tid at desse
subben; Hon å försträckelia i selskwa marinen; Spadille,
Manile, Basta, Ponta, Codile, gano, todos, Pharao, Bas-
tet, parolli, septleva, Taile, fausse, Piquet &c. &c. Al-
drig har jag sedt så stor ihwer i Kyrkan som här wid Spes-

ordet; Tidens flygtighet war i wår Frus stora onåd;
Hon tvingade dagen ut i äcta natten öfwer. Jag tror hon
war född till intet annat; och den som ei fäter ätta Spelar-
ten galt intet i desse adberksammas waningar. *Madam*; *Madam*;

Madam Morosa höll på at rikta wårt Swanska Språk
med en stor mängdel nit. Dingen bokhof i Alphabetet blef
löttlös. Ach! om wåra him-fattiga Pöster hade så godt
efter ord! så finge wi *Madame* igen; hon
hade varit så faktmodig i sitt Jungfru-stånd, som någon an-
nan friar-ängel; men Hustru-andan har hafst en underlig
wårkan i den kroppen. Och det wårsta war, at ingen i huset
kunde göra henne til wiljes; lydde man befallningen så war
det illa; lydde man intet så war det ända illa. Hon for-
merar processer om hwar milae och rörelse; och wet aldrig
at wända igen, för än hon tröttnar. Hon harriades på na-
turen, som förnytt henne at tynna trådar och bannas med an
hon såfwer; Ty det war hennes enda beaktning. Jag strö-
tes strax undan af fruchtämnet så ret löst på hög gat
med dunder-ord och slängart. En annan Fru fick jag ätt
tala wid, efter hon höll på at bli sunk för en adriennas stål,
som mannen wölte bida. Denne wölte, at hennes man far
intet lön, utan för henne til kläder; hushållet måste wärga
på Credit.

Fru Slabbra fick jag wäl höra rösten på, och kunde älska
til det skulle wara ord, men jag blef intet klok af henne. Tio
gångar lyfte jag upp mannen at fråga något, och tio gångor
måste jag swälja ned det halwa ordet igen. De som förstå
och stå ut med hennes språk så höra oådbeliga nyheter. Allt
hwad mannen wet wid lif och själ skal hon ha utur honom
om natten, och därmed tilbringat hon sedan den följande
dagen till continuerliga Orationer. Hon präderat i sitt
språk,

Från och för härtimer från östan och västan. Den dagen
är förlorad, som intet bringar in några tlog nouvelles,
den hon sedan oftsam meligen rangerar i sitt minne, och wip
alla möjliga tillfällen wet at bruta.

Fru Phylis wille wäl intet så mycket noth, men för
skändet skulle falla, hwad lyctan eller ämnet henne betagit:
ingen i hela werlden är så slug som hon, doct ler kides Brita
at sin lärda Fru, och Mat, wär qanska wäl där toid; Strax
jag kom, så hade hon 17. Correctioner på inngång och klä-
der, 20. Diets och hälso-reglor, 30. Academiska questioner,
och Summa, jag blef så fullproppad med en härst klohet,
så at jag fick stark halsbränna, och måste bort. Denna
Fruen förkastar allt som er ketimer sig med hennes förwur-
made härna och är för sin stackars man en lärd hushändiss
plåga. Det war rent wär jag slapp här wär, doct wille
jag se

Fru Smink först; men til polncka, så hade hon redan
sändt sin skidhet, rofor och lillior (tillbedjarens stätt) i
en ören inledut til Swastestän.

Nu war Paterlören gånka daisotad; wärföre sieg han
på slutet in at hwila sig, hos en Fru den han wärdar; Hen-
nes namn kan jag intet säga, ty Hon sköter intet om at blif-
wa utropad och tolad? Här kan jag wärlighet, Husachtig-
het, Förstånd, Skickelighet, Sungghet, och, som borde stå först,
Gudzfruchtan tillsammans. Ach hur kusstait är det at rå-
ka slika kides smycken, Landets Cronor, sitt huses, mans,
wärens stöder, inledor och förbildar! Hon skändes för intet
annat, än det som war skamligt, Hon skundade intet annat än
det, som war nödwändig, Hon talte intet annat än det, som
war förnuftigt, Hon gjorde intet annat än det, som war dug-
digt. Hon war skickelig at styra sielf hela sin hushåldning
och

och wackra ägendom, men förhof sig intet dårsködet. Hennes man fick upoffra sig hel och hällen är det allmänna, och hans hus war hans hvilla. Jag wille tala mera til Hennes beröm om jag finge, men Hon förbed mig. Minna Casar umosi giden för Eder del bättre, at i leten up denna Fruen, så skolen I finna, kanske ei utan nytta, at jag säger sânt. Men en ting kan jag intet tige med: Hon hade en Graffskrift öfwer en gammal Kommerst Fru, som låg på hennes bord, den jag stahl mig at se på och tyckte nåstan wara af detta innehället:

Den ädla Fruen

Claudia

War sliden, men utan prack.

En man hölt Hon kär af hertats

Barnen födde Hon wäl upp;

Sluggig i tal, tåct och ledig i gång och i atbyrd;

Hemma i att Hon alltid i arbete

Och ill war hennes tidfördrif:

Rog lagt. Gact, tu och gör

Sammaledes.

SEDE RHEIM

Tryckt hos FRANTZ PHILIPP PAULSEN. År 1731.

